

FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Foreningens Love.

(Sluttet).

Restance og Eksklusion.

§ 11.

Naar et Medlem skylder for et Aars Kontingent og ej heller betaler for det følgende Aar, slettes han af Medlemslisten og mister de Rettigheder, der har fulgt med dette, og dersom et Medlem gør sig skyldig i en vanærende Handling, er Bestyrelsen berettiget til midlertidigt at ekskludere Vedkommende; men Eksklusion skal dog for at have vedblivende Gyldighed forelægges den første ordinære Generalforsamling. Iøvrigt gælder den samme Regel om Tab af Rettigheder som ovenfor nævnt.

Midlertidig Bestemmelse.

§ 12.

Denne Lov træder straks i Kraft.

Ved Valg til Bestyrelse eller Udvalg foretages indenfor Bestyrelsen eller det paagældende Udvalg i de første Aar efter denne Lovs Ikrafttræden Lodtrækning til Afgørelse af Tur for Afgang.

Styrelsen.

Bestyrelse.

Formand: Pastor A. J. Bartholdy Møller, Brabrand.

Næstformand: Folketingsmand, Lærer P. Kammergaard, Hasselager.

Kasserer: Kirkegaardsgartner I. Blomberg, Hille-rød, M. af Mhstr.

Sekretær: Havearkitekt Johannes Tholle, Kbhvn. F. Inspektør Rud. Rasmussen, Aarhus.

Kirkegaardsgartner J. Gravesen, Svendborg, M. af Mhstr.

Kirkegaardsgartner, Havearkitekt C. Nielsen, Horsens.

Kirkeværge, Lærer Fr. Hansen, Skelstrup.

Billedhugger Elo, København.

Folketingsmand, Handlungartner I. A. C. Carlsen-Skjødt, R* pp., M. af Mhstr., Odense.

Arkitekt Holger Jacobsen, M. A. A., R*, København.

Folketingsmand F. W. Larsen-Badse, Maribo.

Stiftsprovst, Dr. phil C. I. Scharling, Ribe.

Bestyrelses-Suppleanter.

Havearkitekt I. P. Andersen.

Havearkitekt Birger Errboe.

Forretningssudvalg.

Pastor Bartholdy Møller.

Folketingsmand P. Kammergaard.

Kirkegaardsgartner I. Blomberg.

Havearkitekt Johannes Tholle.

Revisorer.

Inspektør E. Elers-Nielsen*).

Arkitekt C. E. Bauditz.

Revisorsuppleant:

Havearkitekt Birger Errboe.

Udvalg.

Redaktionsudvalg.

Redaktør: Havearkitekt Johannes Tholle.

Kirkegaardsgartner J. Gravesen.

Inspektør Chr. Bech Skrydstrup.

Arkitekt C. E. Bauditz.

Udvalg for Fællesanliggender

for „Havekunst“ og „Vore Kirkegaarde“.

Kirkegaardsgartner I. Blomberg.

Havearkitekt I. P. Andersen.

Inspektør Chr. Bech Skrydstrup.

Havearkitekt Johannes Tholle.

Udvalg for Skønsager.

Havearkitekt Birger Errboe.

Arkitekt C. E. Bauditz.

Billedhugger Elo.

Overgraver H. Pedersen.

Udvalg for Konsulentvirksomhed

(under Nedsættelse).

Medarbejdere ved Konsulentvirksomheden.

I. P. Andersen, Havearkitekt, København.

Ingeniør, cand. polyt. O. D. Andreasen, Viborg.

Chr. Bruus-Jørgensen, Anlægsgartner og Havearkitekt, Hellerup.

Elo, Billedhugger, København.

Birger Errboe, Havearkitekt og Graver, Hellerup.

E. Erstad-Jørgensen, Havearkitekt, Frederiksberg.

Georg Georgsen, Havearkitekt, København.

Jens Gravesen, Kirkegaardsgartner, Svendborg.

Frands Hansen, Kirkegaardsregistrator, Skelstrup.

Valdemar Hansen, Anlægsgartner, Frederiksberg.

Chr. Nielsen, Kirkegaardsgartner, Horsens.

Rud. Rasmussen, Inspektør, Aarhus.

Johannes Tholle, Havearkitekt, Frederiksberg.

Juridisk Konsulent.

Overretssagfører P. Sandholt, København.

Annoncerepræsentant.

E. N. Nielsen, København Valby.

*) ønsker at fratæde.

Fortegnelse over Foreningens Bøger.

De med * mærkede Bøger udlaanes ikke. De øvrige kan udlaanes til Medlemmer imod Kvittering. Laanetid: 1 Maaned

1. Historie:

- Tholle, Johannes*: Den danske Begravelsesplads' historiske Udvikling. 1924. 20 S. 4°.
Tholle, Johannes: Fra Kirkegaardssomraadet 1902-27, 25 Aars Udvikling. 1927. 4°. 8 S.

2. Love:

- American Cemetery Law (Street). 8°. 532 S.
Kirkelovene af 30. Juni 1922 (Storch). 1924. 8°, 252 S.
Rørdam: Danske Kirkelove, 1536-1683, I-III, 1883-89. 8°.

3. Anlæggelse og Drift:

- Brandt, G. N.*: Kirkegaarde og Gravsteder. 1922. 4°. 24 S.
Böttiger, Emil: Kirkegården, dens Anlæg og Drift. 1924. 4°. 32 S.
Böttiger, Emil: Det æstetiske Gartneris Betydning og Opgaver. 1924. 4°. 8 S.
„Gartenkunst“ 1908-23. 1927.
Hempelmann, J.: Die Praxis der Friedhofgärtnerei. 1927. 4°. 324 S.
Hirzel: Grab und Friedhof der Gegenwart. 1927. 4°. 150 S.
The cemetery hand book. 4°. 589 S.
Park and cemetery, 1925 ff. 4°.

4. Gravstedsanlæg og Monumenter:

- Gravminder fra Københavns og Frederiksberg Kirkegaarde. 1917. 4°. 55 fol.
Knudsen, S.: Om de gamle haandsmedede Gravkors i Bjerre Herred. 1919. 8°. 1927.
Kriegergräbe im Felde und daheim. 1917. 4°. 164 S.
Kriegergrabzeichen und Gedenktafeln. 1915. 32 Bl.
Loercher: Der Grabstein. 1927. 4°. 48 Tavler.
Skændede Soldatergrave. 1918. 4°. 34 S.
Wadsjö: Gravkonst. 1930. 4°. 130 S.
Westergaard: En lille Bog om folkelige Gravminder. 1930. 8°. upag.

5. Ligbrænding:

- Brorson*: Ligbrænding. 1915. 8°. 34 S.
Beutinger: Handbuch der Feuerbestattung. 1911. 4°. 488 S.

Dansk Ligbrændingsforening, Beretning 1924 ff. 8°.

Årsmeddelanden från Svenska Eldbegängelseforeningen 1928. Nr. 65. 8°. 165 S.

Frederiksberg Begravelsesvæsen. Søndermark Kapel og Krematorium. 1929. 8°. upag.

Kinell & Lindgreen: Anvisningar för uppgörande av förslag till krematorieanläggningar. 1930. 4°. 104 S.

Kube: Über die Gestaltung von Urnenfriedhöfen. 4°. S. 33-52.

Ostium, Revue internationale sur les questions concernant nos mortes. 1926. 4°. 50 S.

Schlüter, G.: Die Feuerbestattung und ihre kulturelle Bedeutung; der Tempel des Friedens. 1922. 394 S. 8°.

Schlyter: Hälsingborg Eldbegängelseanläggning. 1930. 4°. 10 S.

Studenterforeningen Vernandis Småskrifter 326. Eldbegängelserørelsen, av Oscar Övden. 8°. 63 S.
Svenska Eldbegängelseforeningens Skriftserie Nr. 1: Oscar Övden: Eldbegängelsen - Framtidens gravskick. 1929. 8°. 20 S.

6. Dekoration:

Jørgensen og Egly: Dekoration og Bindi. 1924. 8°. 154 S.

7. Enkelte Kirkegaardssomraader:

Dillmann: „Der alte Friedhof in Sachsenhausen“. 1926. 8°. 86 S.

„Forskønnelsen“. 1917. 4°. (St. Petri Kirkegaard, København). 1919. (Nürnberg).

Heymann, A.: Den jød. Menighed i Horsens. 1929. 9 S. 8°. (Kirkegården sammesteds).

8. Diverse:

Beretning om Dansk Bylaboratorium. 1926 ff. 4°.

Böttiger, Emil: Det æstetiske Gartneris Betydning og Opgaver. 1924. 8 S.

„Vore Kirkegaarde“. *1923. *1924, 1926 ff.

Kirkelig Aarbog 1923.

*Kirkelig Haandbog 1927.

*Avisudklip om Kirkegaarde fra December 1927.

Ehrencron-Müller: Gamle danske Bryllups- og Ligvers i Norske Biblioteker. 1923. 8°. 61 S.

Menighedsraadenes Blad. 1927 ff. 8°.

Wadsjö, H.: Kyrkogårdskultur. 1927. 18 S. 4°.

Fra danske Kirkegaarde.

23/9 (Aalborg Amtst.): Aalborg Byraad bevilliger 20,000 Kr. til en Ovn i Kgd.s Kapellet.

27/9 (Morsø Folkebl.): Den tidligere omtalte Sag angaaende et paa Ø. Assels Kgd. uberettiget anbragt Gravgitter blev i Gaar ved Sagens Foretagelse i Retten forligt saaledes, at den Gaardejer, der havde anbragt Gitteret, nu havde fjernet det og forpligtede sig til fremtidig at overholde Vedtægten for Ø. Assels Kgd., samtidig med at han betalte Sagens Omkostninger med 60 Kr.

— (Randers Amts Tid.): Mellerup Kgd.s nye Kapel indviedes 26/9.

26/9 (Frederiksberg):

Søndermark Krematoriet.

Dette vort nye Krematorium, der aabnedes den 7. September i Fjor, har alt vist sig udfyldt et Savn, idet der i det forløbne Aar har fundet ca. 200 Bisættelser Sted der.

30/9 (Randers Dagbl.): Kirkegaardene overtager Gadefejningen, men Kirkegaardssbest. vil intet refundere.

1/10 (Sorø Amtst.):

Skal man nu til at sløjfe vore Slægtsgrave paa Landsbykirkegaardene?

I.

I de senere Aar er der adskillige Steder paa Landet, hvor Menighedsraadene (eller dets Formand) har søgt at »regulere« de gamle Kirkegaarde.

Lad os se Forholdene lidt nærmere efter paa en af de »regulerede« Kirkegaarde, nemlig i Asnæs. Der vil ganske sikkert baade her og adskillige andre Steder komme til at staa en haard Kamp for at faa bevaret vore gamle Slægtsgravsteder. Ingen kan nu købe deres Families Grave paa den ældre Del af Kirkegaarden. Det er dog ganske imod Loven af 1922, som anfører: »Naar Familiegravsteder ønskes udlagt for Sognets til Folkekirken hørende Beboere, saavel som naar Gravsteder ønskes bevaret ud over den i Vedtægten bestemte Fredningstid fra den længstlevendes Begravelse, skal saadan Ønske imødekomes imod, at der gives en i Vedtægten fastsat Betaling«. Vi har dog her i Landet Hævdsret paa selvejende Jord, og det samme maa dog gælde for Kirkegaardene.

Baade i Asnæs og flere andre Landsbykirkegaarde er i Reglen de større Gange af den Brede, som er nødvendig. Imellem hverandet Gravsted er der en mindre Gang paa ca. 1 Al. i Bredden. At disse skulde være dobbelt saa brede, som det nævnes i Anordningen fra 1927, er der dog ikke den mindste Grund til. Det vilde være det samme som at udlette en stor Del af Gravstederne. En Kirkegaard fra ældre Tid kan dog ikke omdannes og anlægges, som om det var en privat Have. Det almindeligste er, at der kun er tre eller fire Gravsteder i Række fra den brede Gang. Der var ikke det mindste i Vejen for, at en Kiste kan bæres, selv om der ved det skal trædes lidt paa et Par af de nærmeste Gravpladser. Ved den østre Side af den ældre Kirkegaard er der tre Rækker Grave med en mindre Gang imellem, saa man kan færdes til de forskellige Gravsteder. Skulde Gangen nu være paa et Par Alen, saa blev der at nedlægge hele den mellemste Gravrække. Ser man efter paa den Del af Kirkegaarden, der blev anlagt ca. 1880, da er der mod Øst tre Rækker Grave mellem de to brede Gange. Skulde hver af disse Gravrækker have Adgang til en bredere Gang, saa maatte den mellemste Gravrække nedlægges. Mod Vest er to Gravrækker, og her maatte da den ene af dem nedlægges. Som man ser, er det en ganske umulig Ordning, som ikke lader sig gennemføre paa de ældre Kirkegaarde. Det vilde i høj Grad være Vandalisme at lemlæste vore Slægtsgrave paa den Maade.

Efter Anordningen fra 1927 er Grave-nes Brede sat temmelig smal; thi ved det

bliver der kun et Kvarter Jord mellem hver Kiste. Det var naturligt, om der var omkring ved 2 Al. i Bredden til hver Grav. Derimod er Angivelsen om Størrelsen af Gravene, hvor der er sandet eller let Jord, ganske udmærket.

Paa den gamle Kirkegaard har jeg mit Slægtsgravsted. Det har temmelig sikkert tilhørt min Fødegaard og Slægt i det mindste siden 1646. Sidste Aar ønskede jeg saa at købe min Moders Grav for 100 Aar. Men det kunde ikke ske, den kunde ikke en Gang fornyes for de 30 Aar. Paa Kortet, der er ophængt i Vaabenhuset, ser man, at Raadet har ment, at Gravstedet skulde ind under den saakaldte »Kirkegaardskultur« ved at ødelægge det paa den Maade, at det halve af det udslattedes, for at der kunde blive en Gang at træde paa. Saadan har man ment at kunne nedtrampe mit gamle Hjem og min Slægts Historiebog.

Pastor Bagger skrev den 2. November 1929 til mig:

»...I denne Skrivelse forekommer en understreget Bemærkning om, at Menighedsraadet ikke skal lave Planer om at sløjfe Deres Grave paa den gamle Kirkegaard.

Man skal i den Anledning meddele Dem, at Menighedsraadet ikke omgaas med saadanne Planer. Fordi en Grav ikke kan erhverves for en ny Fedningsperiode, er Meningen ikke at sløjfe den, saa snart den tidligere Fredningsperiode er udløbet. Men Gravene paa den gamle Kirkegaard kan blive liggende og blive passe- de som hidtil. Kun naar de forsømmes, vil de blive sløjfede og inddragne i Omreguleringen. Og først naar der ad Aare er samlede Stykker, som kan omreguleres, vil Omreguleringen blive gennemført. Men ved at lægge Servitut paa Gravsterne ud over 1 Fredningsperiode fra den længst levende Ægtefælles Død, vilde en planmæssig Omregulering ikke kunne foretages«.—

At man ikke saadan lige nu kan sløjfe Gravstedet, ved man nok; thi et Par af Gravene er købt til 1947. Men Meningen med en Gang i Tiden at ødelægge mine Kæres Grave ses tydelig nok. Her behøves ingen Omforklaringer. Paa samme Maade gaas der frem over hele den gamle Kirkegaard. Mange af Gravstederne forsvinder helt eller delvis, og Hækkene om dem borttages. Hvorfor kan der ikke blive taget med nænsomme Hænder paa vore ældre Kirkegaarde? Det er dog et stort og alvorligt Spørgsmaal, om et Menighedsraad saadan kan fratage os den gamle Odelsret, som vi har til vore Gravsteder. Kan disse det, saa vil mulig den Dag komme, at vi her i Sognet maa se at faa købt os et Stykke Jord for der at anlægge en Kirkegaard.

II.

I Tidsskriftet »Vore Kirkegaarde« (1923—29) er der skrevet en Del Afhandlinger om Kirkegaardsforhold. Lidt af det vil jeg her anføre. Om »Regulering af Landsbykirkegaarde« [af Havearkitekt Johannes Tholle] nævnes der: »Der maa til enhver Tid regnes med, at et Gravsted altid er Familiens kæreste Plet Jord, og rører man ved den paa en brutal Maade, bliver Jorden dem dobbelt kær, hvorved Vanskelighederne for en praktisk Genneførelse mangedobles«. (Ja, men det er jo netop paa en brutal Maade, at man gaar frem med disse Omreguleringer, og det vil sikkert møde skarp Modstand fra de Beboere, som ejer Gravstederne).

Havearkitekt I. P. Andersen skriver: »... Ja, vi ser endogsaa Gang paa Gang i Kirkegaardsprojekter, særlig fra vore Nabolande, Sverige og Tyskland, en udpræget Tendens til helt at borteliminere de særligt indrammede Gravsteder til fordel Fordele for Kirkegaardsanlæggets Helhedskarakter. Selv Gravminderne maa pænt indordne sig som Soldater paa Geled, samme Højde og helst samme Uniform, stivnede i en Retstilling som efter et skarpt Kommandoraab.

Hvorvidt en saadan militærisk Ordning af den borgerlige Begravelsesplads er oportunt i andre Lande, skal jeg ikke komme ind paa her, men kun med Tilfredshed notere, at det heldigvis aldrig vil blive Normen hos os...«.

I Pastor P. Severinsens Skildring om »Kirkelig Begravelse« staar: »Men det vanskelige er stadig Gravfreden, og det føles. Den uendelige Roden i Bedsteforældrenes Grave har været en slem Fortolkning af Gravstenes »Hvil i Fred!«, hvis denne Fred skulde forstaas om Gravens Fred. Det skulde den for Resten helst ikke paa kristne Gravmæler. Men paa kristne Kirkegaarde skulde der dog være Gravfred. I den Retning er hidtil vort kristne Begravelsesvæsen en tusindaarig Skandale. Og det stammer fra den katolske Forestilling om »kristen Jord« som Hovedsagen. Det indses ikke, hvorfor det skal gøres saa vanskeligt at anlægge Gravsteder paa privat Grund.

Men man kan dog sagtens paa Landet skaffe saa megen Plads, at der bliver virkelig Gravfred i Menneskealdre. Og var Stæderne lidt mere interesserede, kunde de ogsaa gøre en Del«.

A. Reimann-Hansen anfører om »Vedligeholdelse af Grave«, at paa en Landsbykirkegaard skal bevares for Efterverdenen Gravene over Præsterne og Lærerne »samt de enkelte betydelige Mænds i det Sogn, hvor de er begravet, og holder Familien ikke saadanne Grave, saa skal Kirkegaardsbestyrelsen sørge for det. I Byerne skal der gaas frem efter lignende Regler, men her skal ikke Lærergravene bevares. En Kirkegaard skal være en Hi-

storiebog, der fortæller om svundne Tider, og som alt gammelt og ædelt skal den holdes i Hævd og Ære«.

I Tidsskriftet »Havekunst« skriver Georgsen: »Med ikke ringe Forundring læser man det mærkelige lille Skrift, som er udgivet til Vejledning for Kirkegaardsbestyrelser paa Landet, det hedder »Kirkegaarden« [Böttiger] og betegnes som første Hefte. Det er andet Steds bleven angrebet for sit usmægelige Indhold og uheldige Udstyr... Der vises nogle Resultater af »regulerede, forbedrede« gamle Landsbykirkegaarde og nogle Eksempler paa nye Landsbykirkegaarde, der alle i høj Grad vækker til Eftertanke... Samme Tegnebordshensyn har reguleret Retningen af Gravhækkene, de fleste Gravsteder har mistet Hjørner, alle gamle Hække har maattet vige; opnaas der ikke æstetiske Fordele, opnaas der sikkert at bringe Bitterhed i mange Sind; hvorfor krænke Gravfreden for saa tvivlsomme Fordele, tag med Nænsomhed paa de gamle Kirkegaarde og husk, hvad, der i Øjeblikket er moderne Kirkegaardsopfattelse er bygget paa Eksperimenter, der dels ikke er afsluttede, dels ikke er tilfredsstillende og især alene gælder Storkirkegaarde...«.

De Menighedsraadsformænd, som nu er saa ivrige for at ødelægge vore gamle Kirkegaarde, har næppe selv nogle Slægtninges Grave der. Havde de det, saa kunde det dog være, at de havde holdt sig fra et saadant brutalt Foretagende.

Det gælder nu om, at Beboerne i enhver af vort Lands Sogne staar sammen for at have den Ret, de har til at eje og værne om deres gamle Slægtsgravsteder.

Man har Grund til med Pastor Severinsen at spørge om: »Hvorfor skal det gøres saa vanskeligt at anlægge Gravsteder paa privat Grund?« Det er vist nu det, vi her ude paa Landet maa til at tænke lidt over. Naar der f. Eks. var ca. 25 forskellige Hjem i et Sogn, der sluttede sig sammen for at faa anlagt en Kirkegaard, da var det sikkert ikke uoverkommeligt.

Lars Andersen,
Høve ved Asnæs.

- 2/10 (Holstebro Avis): Kirkegaardens Udvidelse er skudt ud i det Uvisse.
- 3/10 (Loll. F. Folketid.): Nr. Alslev Kgd. skal udvides.
- 8/10 (Holbæk Amts Tid.): Nexelø faar et Kapel.
- 9/10 (Socdem.): Justitsministeren har forelagt Lovforslag til nye Regler for Ligbrænding.
- 10/10 (Fyns Venstrebl.): Bevæget ekstraordinær Generalforsamling i Odense Ligbrændingsf. i Aftes.

Et Forslag om at henvende sig til Byraadet om Oprettelse af en Forbrændingsovn blev trukket tilbage, da Formanden opfattede det som et Mistillidsvotum.

Fra danske Kirkegaarde.

- 11/10 (Kbh. Amts Avis): Hørsholm Mhdsr. bevilliger 2000 Kr. i 5 Aar til Usse-rød nye Kgd.
- (Nordsj. Venstrebl.): Der skal an-lægges en Annekskgd. i Lyngø.
 - (Kl.borg Folkebl.): Der sættes Hegn om Aunsø nye Kgd.
- 13/10 (Aalborg Amtstid.): Det nye Kapel i Aalborg skal staa færdigt 1932.
- 14/10 (Politiken): Landsretten har afsagt Dom, hvorefter der skal svares Ar-veafgift af et Gravstedsløst.
- 17/10 (Fr.borg Amtstid.): Birkerød Mhdsr. vil støtte Indrettelsen af Usse-rød Kgd.
- 18/10 (Venstres Folkebl.):
Intet Krematorium i Ringsted?
Menighedsraadet lader Planen falde og godkender den oprindelige Kapeludvi-delse.
- 21/10 (Fyns Tid.): Odense Kommune over-tager Vedligeholdelsen af Gravste-der for et Aar ad Gangen.
- (Svendb. Avis): Arkitekt Andreas Jensen har sejret i Arkitektkonkur-rencen om et Kapel paa Kgd.
- 23/10 (Sydvestjylland):
Opsigtvækkende Angreb paa Kirkegaards-udvalgets Formand i Ribe.
Gartner Lorenzen retter en voldsom Kritik mod Anlægget af den nye Kirke-gaard paa Ladegaardsmark. — Kollektor Jacobsen siger, at Angrebet er ganske hen i Vejret.
- 24/10 (Vestkysten): Angrebet paa Kgd.s-udvalget i Ribe.
- 29/10 (Fredericia Soc. Dem.): Kapellet paa den nye Kgd. i Fredericia er snart færdigt.
- (Herning Avis): Der skal ansættes en Kirkegaardsgartner i Herning.
 - (Hejmdal): Graver Kjærsgaard ta-ger sin Afsked fra Kværs.
- 29/10 (Vestkysten): Redegørelse ang. Ribe nye Kgd.
- 1/11 (Herning Folkebl.): Herning Menig-hdsr. anbefaler Antagelsen af en Kirkegaardsgartner.
- (Horsens Folkebl.): Den nye Kgd. i Horsens udbydes i Licitation.
 - (Kall.borg Folkebl.): Udvidelse af Kall.borg Kgd. drøftes.
- 3/1 (Svendborg Avis): Kapel og Kirke, med eller uden Krematorium i Svendborg?
- 6/11 (Vestjyll. Soc.-Dem.): Kirkegaards-sagen i Ribe (do. Ribe Stiftst., Aar-hus Amtstid. m. fl.)
- 7/11 (Fyns Soc.-Dem.): De gamle Grav-stene i Odense.
- (Hjørring Amtstid.): Mhdsr. i Hjør-ring vil have fældet en Række Træer ved St. Catharine Kirke.
- 8/11 (Svendborg A.): Der oprettes et Krematorium paa den gl. Kgd. i Svendborg.
- 10/11 (Horsens Soc.-Dem.): Det nye Kgd.s-Kapel i Horsens (Billede).
- (Kall.borg Folkebl.): Proces om 1 Td. L. Jord i Anledn. af Udvidelse af Aunsø Kgd.
- 13/11 (Fyns Tid.): Kirkegaardene (særlig i Dalby).
- 14/11 (Politiken): En Henvendelse fra Gartnerorganisationerne i Anled-ning af Besættelsen af Stillingen som Direktør for Begravelsesvæse-net i Kbh.
- 15/11 (Demokraten): Udvidelse af Aarhus Vestre Kgd. indviedes i Dag.
- 17/11 (Holbæk Amts Tid.): Den gl. Kgd. i Holbæk (Billede) (fortsat 18/11).
- 18/11 (Holstebro Dagbl.): Holstebro Mhdsr. har anmodet Kommunen om Tilskud til forsk. Arbejder paa den nye Kgd.
- 19/11 (Kall.borg Dagbl.): Dom i Sagen om Jord til Aunsø Kgd.
- Landsretten afsagde i Gaar Dom i en Sag, der af Menighedsraadet for Aunsø Sogn var anlagt mod Statshusmand Niels Chr. Nielsen og Hustru, Anna Elisabeth, f. Madsen, Svebølle.
- I et af Menighedsraadet for Aunsø Sogn den 16. September 1926 afholdt Møde an-gaaende Erhvervelse af Jord til en ny Kirkegaard, erklærede Nielsen, der var Medlem af Menighedsraadet, sig villig til at afstaa 1 Td. Land af sin Ejendom, Matr.-Nr. 2 h, Aunsø, for en Pris af 1000 Kr., hvis Landbrugsministeriet vilde give sit Samtykke dertil.
- Sagen blev behandlet af Kirke-, Land-brugs- og Finansministeriet, og den 11. September 1928 gav Kirkeministeriet Stiftsovrigheden Ordre til, at Købesum-men skulde indbetales til Landbrugsmi-nisteriet, hvilket skete den 21. f. M., og Nielsen fik en tilsvarende Nedsættelse i Jordrenten.
- Under disse Omstændigheder vægrede Nielsen sig ved at underskrive Skødet, hvorfor Menighedsraadet anlagde Sag mod Nielsen og Hustru og krævede disse dømt til at underskrive Skødet.
- Nielsen og Hustru procederede til Fri-findelse og Menighedsraadet dømt til at betale en Erstatning paa 300 Kr. for at have hindret dem i Driften af Jorden. Me-nighedsraadet paastod Frifindelse for Modkravet.
- Til Støtte for deres Paastand har Niel-sen og Hustru anført, at Menighedsraadet ikke har aftaget Jorden til den aftalte Tid, dels at de skulde have udbetalt en

Del af Købesummen og endelig, at Nielsens Hustru ikke havde givet sit Samtykke til Salget, hvorfor Aftalen om Salg ikke er gyldig.

Ved Landsrettens Dom blev Nielsen og Hustru dømt til inden 4 Uger efter Dommen at udstede Skøde til Menighedsraadet. Derimod ophævedes Sagens Omkostninger. Til Sagfører J. Wistoft, Kallundborg, og Overretssagfører Hallager, København, skal det Offentlige betale henholdsvis 50 Kr. og 160 Kr. 10 Øre.

- 19/11 (Roskilde Tid.): Roskilde Kgd.s-Administration skal lægges om.
 20/11 ((Politiken): Udvidelsen af Bispebj. Kapel er tiendebragt.
 i — (Soc.-Dem.): Enighed i Landstinget om Ligbrændingsloven.
 22/11 (Haderslev Soc.-Dem.): Der paa-tænkes en ny Kgd. i Graasten.
 25/11 (Vestkysten): Approbation paa Kgd.-Arealerne ved Fourfeld foreligger.
 — do. Udvidelse og nyt System ved Esbjerg Kgd.
 26/11 (Berl. Tid.): En Henstilling fra Graverne ang. Begravelsesdirektøren i Kbh.
 27/11 (Natt.): Ligbrændingsloven til 2. Behandling i Landstinget.
 29/11 (Svendborg A.): Dansk Ligbrændingsforening skænker en Ligbrændingsovn til Krematoriet i Svendborg.
 30/11 (Demokraten): Med Fotografen i Brabrand (Billeder af Kgd.)
 1/12 (Sydvestjyll.): Guldager Mhstr. har udsat Udvidelse af Kgd. til Foraa-ret.
 2/12 (Herning A.): Spørgsmaalet om en Kgd.sgartner i Herning udsat.
 3/12 (Berl. Tid.): Kontorchef August Nielsen er valgt til Direktør for Kbh.s Begravelsesvæsen fra 1/2 1931.

- 5/12 (Helsingør A.): Nye Arbejder paa Kgd. i Helsingør.
 — (Kolding Folkeblad): En Vandring paa Assist. Kgd.
 8/12 (Skanderborg Amts A.): Udvidelse af Sdr. Vissing Kgd. er forestaaende.
 10/12 (Hjørring Amtstid.): Træerne paa Hjørring Kgd. faar Lov at staa; Planer om et nyt Kapel.
 — (Roskilde A.) Roskilde Kirkegaardsbestyrelse udskilles fra Mhstr.
 12/12 (Sydvestjyll.) Gørding Kgd. skal udvides.
 — (Kerteminde A.): Kølstrup Kgd. skal udvides.
 13/12 (Fr.borg Amtstid.): Der skal indrettes en Kgd. i Høsterkøb.
 16/12 (Vestkysten): Kapel i Varde?
 — (Holbæk Amts A.): Afgift af Monumenter paa Holbæk Kgd. fastsættes til 10 pCt.
 17/12 (Berl. Tid.): Drøftelse af Spørgsmaal om et Krematorium i Gentofto.
 — (Dannevirke): Haderslev Kgd. ved Ribe Landevej skal fremtidigt benævnes Damager Kgd.
 22/12 (Jydske Tidende): Ny Vedtægt for Kegnæs Kgd.
 23/12 (Fr.borg Amts A.): Grønholt Kgd. kortlægges.
 24/12 (Demokraten): Søndre Kirkegaard i Aarhus forsvinder (Billeder).
 — (Dannevirke): Hærværk paa Gl. Haderslev Kgd.
 29/12 (Vendsyssel Tid.): Beplantning af den ny Kgd. i Taars.
 30/12 (Aarhusposten): Kirkegaardsinspektør Rud Rasmussen i Aarhus, hvis Fader var Graver i Aarhus i 41 Aar, holder 1/1 25 Aars Jubilæum.
 31/12 (Ringkøbing Amts Avis): Krematorium i Struer?

Ny Litteratur om Kirkegaardsforhold.

- Menighedsraadenes Blad No. 9: Begravelses-Ritualer.
 Gartner-Tidende No. 41 S. 521 ff: Kirkegaardene (i Italien) med Billeder, af Johannes Tholle.
 Tappan No. 12: Kyrkogårdar, af G. W. Walberg.
 Allmän svensk trädgårdstidn. 1931 No. 1: Kyrkogårdskonst, af Enok Nilsson.
 Ignis No. 3: Eldbegängelsescener hos Homeros, af Erik Vendelfelt; Urnhallarne i St. Gallen (med 3 Billeder) af Walter Huber; Nutida svensk Urnkonst (med 2 Billeder); Eldbegängelsen på Stockholms-Udstillingen (3 Billeder) m. m.
 No. 4: Intryck från en studieresa til Danmark, Tyskland og Tjeckoslovakiet (med Billeder) af Viktor Petren; Eldbe-

- gängelsen i Huvudstaden (med Billeder), af Elma Ovdén; Nutida svensk Urnkonst II (med Billeder); Interessanta uppslag på Västerviks - Utställningen (med Billeder); Andréas, Strindbergs og Fränkels eldbegängelse (med Billeder); Eldbegängelse i det Fria — en ide av international räkvid, af Oberst Kihnell; St. Gallens nya Kulturbudskap (med Billeder); Krematoriefrågan i Sverige November 1930; Kyrkogårdarne tynga (med Billeder) m. m.; Eldbegängelserna vid Nordens Krematorier m. m.
 Gartenkunst No. 10: Kriegerfriedhöfe (med 7 Billeder), af Reinhold Lingner. No. 12: Friedhofskultur (med Billeder); Gemeinschaftsgräber; Die Seele der Friedhofskunst, af Gartenarkt. Schanz.

Den rigtige Kirkegaardsprotokol,

beregnet for Købstads- og Landsbykirkegaarde.

Anbefalet af Kirkeministeriet og Danmarks Provsteforening.

Pris 30 Kr. pr. Stk., 55 Kr. pr. Par.

Faas ved Henvendelse til

Foreningen for Kirkegaardskultur,

Malthe Bruuns Vej 3, København F.

Teknisk Adresseregister.

Fortegnelse over Leverandører til Kirkegaarde.

- ALTERLYS: A/S O. F. Asp, Blegdamsvej 104, København Ø.
A/S L. P. Holmblad, Blegdamsvej 104, København Ø.
- ALTERSTAGER, KIRKELYSEKRONER etc.: Knud Eiby, Odense.
- BILLEDSKÆRERARBEJDE: Oscar Holm, Hørsholm, Tlf. Hørsh. 81.
- BEDEMANDSTJENESTE: Albrecht Oehlerich, Frederiksvej 23, København, Tlf. Gh. 5150 Ulla.
- BLIKKENSLAGER: J. Hess, Hørsholm, Tlf. 392.
- BLOMSTER OG KISTEDEKORATIONER: Walther-Larsen, Sdr. Fasanvej 34 A, København F.,
Tlf. Gh. 1656.
- BRONCESTØBERE: G. Erstad-Pedersen, Bruungade 32, Aarhus, Tlf. 1558.
- CLICHEER OG LYSTRYK: Købkes Reproduktionsanstalt, V. Voldgade 91, København K., Tlf. Byen 7538.
K. T. Damgaard-Jensen, Marstrandsgade 7, Aarhus, Tlf. 4746.
- DRIVHUSBYGNING, TØMRERARBEJDE: A. Chr. Pedersen, Stenhusvej, Holbæk, Tlf. 344.
- FLISER: V. Meyer, Niels Juelsgade 9, København K., Tlf. C 6096.
- FOTOGRAFER: Knudstrup Andresen, St. Kongensgade 21, København K., Tlf. Palæ 1907.
- FRØ, LØG etc.: I. C. Helm-Petersen & Co.s Efft., Vestergade 58, Aarhus, Tlf. 1255-1357.
Chr. Olsen A/S, Odense, Tlf. 216.
- GLARMESTRE: E. Guhle, Hørsholm, Tlf. 25.
P. M. Sørensen, Badstuestræde, Aarhus, Tlf. 1159.
- GRANGRØNT: Holt, Grindsted.
- GRAVGITRE: Vald. Otto, Holbæk, Tlf. 634.
- GRAVMONUMENTER: Chr. Christensen, Frederiksgade 26, Aarhus, Tlf. 720.
Brødrene Glem, Roskilde, Tlf. 350.
F. Jensen, Gasværksvej, Hillerød, Tlf. 52.
Fyns Granithuggeri, Kirkegaardsalleen 17, Odense, Tlf. 1953.
E. Nielsens mekaniske Stenhuggeri, København, Tlf. Vester 1194, Gh. 1491 og 1650, Amager
6476 y.
Johs. Nielsen, Helsingør, Tlf. 368.
Brødrene Nielsen, Allegade 2 B, Horsens, Tlf. 963.
Chr. Westerby, Østerbro, Skive, Tlf. 78.
Th. Johnsen, Slangerupgade 19, Hillerød, Tlf. 528.
Jørgen Jensens Efft., Kapelvej 5, København V, Tlf. Nora 3251.
De forenede Granitbrud, Frbg. Alle 76, København F., C. 12223.

- KIRKEBELYSNING: Trier Pedersen, Holbæk, Tlf. 199.
- KIRKEGAARDSPROTOKOLLER: Foreningen for Kirkegaardskultur, Malthe Bruuns Vej 3, København F.
- KIRKERUDER: Se Glarmestre.
- KUNSTSMEDARBEJDE: Knud Eibye, Odense.
Poul S. Hansen, Valby Langgade 126, København V., Tlf. Valby 1454.
- LIGBRÆNDING, LIGBRÆNDINGSOVNE: Dansk Ligbrændingsforening, Nikolaj Plads 27, København, Tlf. C. 12653-Byen 6298.
A/B Höganäs-Billesholm, Höganäs, Sverige.
- LIGKISTER: F. Klühs Ligkistemagasin, Griffenfeldtsgade 38, København N., Tlf. 6854, Rolighedsvvej 17, F., Tlf. Nora 5954.
- LYNAFLEDNING: Dansk Lynafleder-Etablissement, Nygaardsvej 56, København Str., Tlf. Ryv. 2235.
- MALERARBEJDE: P. J. Weinreich, Holbæk, Tlf. 267.
- MASKINSKRIVNING: Sophie Jessen, kgl. Translatrice og Tolk, Linnésgade 16 B, Tlf. B 602.
- MURERARBEJDE, KIRKEHVIDTNING: V. L. Johansen, Rungsted, Tlf. 253.
Christiani & Nielsen, Raadhuspladsen 77, København V., Tlf. 1233.
- NUMMERPÆLE: M. Seest's Jernstøberi, Aarhus, Tlf. 3216-3217.
George Westermans Efterfølger, Jerichausgade 52, København V., Tlf. Vester 896.
- ORGELER: Eggert Froberg, Skibhusvej 76, Odense, Tlf. 4523.
Th. Frobenius & Co., Hovedgaden 102, Lyngby, og Horsens.
Joh. P. Andresen & Co., Ringkøbing.
H. F. Espenhain Hansen, Nykøbing F.
Petersen & Steenstrup, Bredgade, København K., Tlf. C. 3500.
A. C. Zachariasen, Aarhus, Tlf. 1629.
- PLANTER: Brostrøms Planteskole, Viborg.
Eggert Petersens Planteskole, Nykøbing F.
- PLANTEBALLIER: Olsen, Borgergade 108, København K., Tlf. Palæ 308.
- STEN OG GRUS: Aarhus Sten- og Gruskompagni, Aarhus, Tlf. 2184.
- STEMPLER: Jydsk Stempelfabrik, Aarhus.
- TAARNURE: Carl Petersens Taarnurfabrik, Vesterbrogade 137, København V., Telefon Vester 7287.
- VOGNLAKERER: G. Mathiasen, Hørsholm, Tlf. 93.
- VÆRKTØJ: I. C. Helm-Petersen & Co.s Efff., Vestergade 58, Aarhus, Tlf. 1255-1357.
Chr. Steiner, Rømersgade 5, København K., Tlf. C. 5934, C. 14070.

Register for Tillæg til „Vore Kirkegaarde“.

- Begravelsesritual, Et, pag. I-III.
Budgetforslag 1930-31, pag. VI.
Dansk Blomsterhandlerforening, Landsforeningen, pag. XVIII.
Foreningen for Kirkegaardskultur, Meddelelser, Love m. m., pag. IV, XIII, XVII, XXI, XXV, XXIX, XXXIV.
- Bøger, Fortegnelse over, pag. XXX.
- Generalforsamling, pag. III.
Forretningsverdenen, Fra, pag. XXV.
Fra danske Kirkegaarde III, VII, X-XI, XVIII-XX, XXIII, XXVII, XXX-XXXII.
Gravstedsanlæg, pag. XXIII.
Havekunst, pag. XXVI.
Kasseregnskab for F. f. K., pag. VI.
Ligbrændingsforening, Dansk, pag. VIII.
Ligbrændingsovne, Höganäs, pag. VIII.
Litteratur, Ny, pag. XI, XXII.
Regnskab for V. K., pag. VI.
Regnskabsaar, Medlemmernes Opmærksomhed henledes høfligst paa ... pag. I.
Teknisk Adresseregister, pag. XXXV.